

[Statsministeren.]

saa nøjes med visse Hovedpunkter i Grundloven.

Jeg tror i øvrigt, at det med Hensyn til Rigstinget vil blive saaledes, som det er sagt i Betænkningen, at de 34 Medlemmer fra Landslisten i hvert Fald efterhaanden vil blive en Række Personer, som besidder særlig Sagkundskab, men hvis Stilling vanskeliggør at udføre det Arbejde, som unægtelig er forbundet med et Rigsdagsmandat ud over det at have Sæde herinde i Rigsdagen. Frygten for, at Rigstinget skal blive en Pensionsanstalt, som det ærede Medlem Hr. Gregersen udtrykte det, er ganske sikkert ubegrundet, i hvert Fald naar man ser lidt ud i Tiden.

Næst dette Punkt samler man sig om de foreslaaede Bestemmelser om Folkeafstemninger og siger, at de er ikke omfattende og rummelige nok. Om Fristerne ved Folkeafstemning har jeg sagt, at de selvfølgelig efter det praktiske Livs Krav kan gøres kortere eller længere inden for rimelige Grænser, saafremt der kan opnaas Enighed derom mellem dem, der har Ansvar for det foreliggende Lovforslag; men Kritikken mod Hovedbestemmelserne forbavser unægtelig. Her bydes for første Gang en Sikring for Mindretallene, en Adgang til at faa prøvet Afgørelser, som Flertallet paa i øvrigt lovlig Maade har truffet. Jeg har nu været her i Rigsdagen i over 32 Aar, og der er aldrig budt mig en saadan Ret som den, der nu bydes Mindretallene ved det foresatte Grundlovsforslag. Jeg tilstaar, at det har ogsaa altid ligget uden for mine dristigste Forventninger, at noget saadant skulde blive budt mig, da jeg repræsenterede et Mindretal.

Her foreslaar man, at et Mindretal paa 82 Medlemmer skal kunne kræve Folkeafstemning til Omstødelse af et Forslag, som eventuelt er vedtaget af 123 Medlemmer. Er det ikke en ganske betydelig Ret, der her tilbydes Mindretallene? Og man tilbyder endda endnu en Udvej; et endnu mindre Mindretal, 69 Medlemmer, kan ogsaa faa Adgang til at forsøge at faa Vælgertilslutning fra et uhyre ringe Mindretal af Vælgerne, 15 pCt., med det Formaal saa ogsaa at faa en Folkeafstemning iværksat til Omstødelse af en Vedtagelse, der maaske er sket med to Trediedele Stemmers Majoritet med 136 mod 69. Det er et saare kulant Tilbud, maa jeg sige til det ærede Medlem Hr. Brorsen og andre, som kritiserer, et saare kulant Tilbud, som mit Parti i svundne Tider vilde have modtaget og været overvældet over at

faa tilbudt, hvis det nogen Sinde havde været tænkeligt, men det var utænkeligt i de Tider. Et saadant Forslag kom ikke til at foreligge, saa længe det ærede Medlem Hr. Brorsen havde Magt til paa Flertallets Vegne at husere over for Mindretallet.

Man vender sig dernæst mod det Tal af afgivne Stemmer, som kræves til Forkastelse af en lovlig vedtagen Lov. Der kræves, at godt en Trediedel, 35 pCt., af Vælgerne skal stemme mod en Lov, som er vedtaget paa lovlig Maade af Rigsdagen, for at faa den omstødt. Ja, jeg forbavses ogsaa over denne Kritik. Det er virkelig ikke uden Betænkelighed at overlade en Trediedel af Vælgerne Adgang til at omstøde en Lov, der er vedtaget af et stort Flertal af Rigsdagen. Det ærede Medlem Hr. Brorsen har, som sagt, aldrig tænkt paa at give os eller andre Mindretal en saadan Ret, men nu er det for lidt. Nu er det for lidt, at en Trediedel virkelig kan faa Adgang til at omstøde, hvad Flertallet af Folkets valgte Repræsentanter paa lovlig, behørig Maade har truffet Beslutning om. Der gives i dette Forslag en Mindretalsbeskyttelse, Adgang til en Kontrol over for Flertallets Lovgivningsarbejde, som aldeles ikke er almindelig. Men vi lever jo under Demokrati her i Danmark, og derfor har vi forenet os om disse Forslag, som nu burde tiltrædes, om ikke med Tak, saa i hvert Fald uden Surmuleri og Kritik.

Vi har set Eksempler fra andre Steder i Verden paa Misbrug af Adgangen til Afstemninger, og disse Misbrug har bidraget til Svækkelse af det parlamentariske System, thi Vælgerne vil nu engang ikke til Afstemning baade i Tide og i Utide. Man skal drage Lære af de Erfaringer, der indvindes, ikke alene i Forsvarssagen, men efter min Bedømmelse ogsaa paa alle andre Omraader, hvor Verden har lært os mange Ting i den sidste Snes Aar. Det er min Overbevisning, at det her foreslaaede er en endog meget vidtgaende Indrømmelse.

Det ærede Medlem Hr. Brorsen er imidlertid nu meget fordringsfuld. Han kræver saaledes ogsaa Adgang for Mindretallet til at bestemme, at Ekspropriationssager skal optages og føres til Højesteret. Der er i Lovforslagets § 77 ogsaa paa dette Omraade gjort en Indrømmelse; der søges tilvejebragt en Betyggelse, som vel kan være begrundet. Men ogsaa her gælder det, at der maa handles med en vis Rimelighed, naar der er Tale om saadanne Ordninger. Samfundet kan fornuftigvis ikke fraskrive sig Ret til at faa Jord eller andet, som er nødvendigt for at gennemføre Samfundets